

Ngwuja'ri ngwanni ngwullu je Bulij

Timijawuj gi'ra ge'te Äni kitabanu

Timijawuj gwuru dïkïrijin diru damal kündär gani Lijitra, ngwaalu ngwani Layikuniya ken gweneno gicaar Türkiyä. Mbumbu gwüngün gwuru Dïgïrig a be nanni gwüngün ru Dïyawüd (Yiiru 16.1). Timijawuj gwïndäär Bulij gwe aar ape yiiru ndi ondaci ngwüjü ngwuja'ri ngwanni ngwujaw ngwani Yicu Kirictu. Timijawuj gwuru nono gjii ndi Bulij ngwuru diji danni diru ligor le'te pu ndi aar apajidi yiiru.

Ngwuja'ri ngwee ngwüllinä, yilinginna ndi ari Bulij gwugatana Timijawujing Abijuj ndi gataji ngwïkirijinä düwä ngenone. Bulij gwondaca Timijawujing ndi ari ngwugirinya ngwüjü ngwe'te ngenone aar dünäji enggacing ngwüjü ngwuja'ri ngwä'tüdi 'didanu (1.3). Ngwinggidu ndi ari lanni liru yi'ra yidi gi'doonga gidi Ngwaalu ladi ru 'taa (3.1-13). Ngwenggaci Timijawujing ndi ari awa a ngwïkirijin elelle aar ru gi'du gidi ngwïkirijin (3.14-15). Bulij gwülädi Timijawujing ndi ari ngwuru dïnäd dijaw didi Yicu Kirictu. Ngwenggaci awa ngwarnga yi'du yidi ngwüjü ki'doonga gidi Ngwaalu.

Yajang yidi ngwuja'ri

1. Aganni (1.1-2)

2. Bulij gwondaca Timijawujing gi'doonga ge na lanni liru yi'ra yidi gi'doonga (1.3—3.16)
3. Bulij gwülädi Timijawujing yiiru ye yüngün (4.1—6.21)

¹ Ngwuja'ri ngwee ngwindi 'dünggüny äny gwani Bulij gwuru doo'ra dükäjäär didi Yicu Kirictu yeleny ye yidi Ngwaalu ngwuru Gilang gwege na yidi Yicu Kirictu gwuru ge'taji gwege.

² Ngükäcii nje gjü güny 'didanu ndi ämni Ngwaalu gani Timijawuj.

Aar ang Ngwaalu ngwuru Papa na Yicu Kirictu gwuru Deleny dege aar ang ätädä yimi'rä aar ang ätädä inäng aar ang ätädä adatingalu.

Arnganar ngwoorta ngwanni ngwuru ngwu'duru

³ Anaku päcä gwälü anni indiny Majiduniya, nunnu nga jalu ngenone kündär gani Abijuj nga girinya ngwüjü ngwe'te ngwä'dii aa'ti ba be ngwa ji ndi enggaci ngwüjü ngwuja'ri ngwa'ti indi kayalu. ⁴ Aar dünäji yigo'ro yegen ndi gwuji ondajing gwani lütülüütü na ngwuja'ri ngwani utiti ngwügürnä ngwüriny ngwanni ngwati 'ti medadu. Ngwuja'ri ngwanni ngwuru gu no, ngwati apa garnating aar 'ti apu yiiru yidi Ngwaalu yanni yati ji ämni gwe 'dünggüngün.

⁵ Bupi gwudi ngwuja'ri ngwee gwani ämnäjidi gwanni gwati ila giligor lanni liju'ranu na ligor le lanni lijaw na ndi ämni Ngwaalu gwanni gwuru 'didanu. ⁶ Gilo loko lima je ngwuja'ri ngwee doda lima gwurla ndi ondaji ngwuja'ri ngwanni ngwa'ti äti ngwäyanü. ⁷ Ngwunana

ndi ru ngwoorta ngwudi yobo yidi Ngwaalu, aar 'ti be lïngïdädi yi'ral yorto ye ngwaalinga yondajaar je na yanni yicinädäär gu mama.

⁸ A lïlingïdi ndi ari yobo yijaw manari yima ye dijïi ape yiiru mama. ⁹ Na 'to ar lenge ndi ari yobo ya'ti aar je gi'tijä dijü danni didünälü, aar je be gi'tijï ngwüjü ngwanni ngwati kiyi yobo aar nyurtanu, aar je gi'tijï ngwüjü ngwanni ngwa'ti lïngïdi drü didi Ngwaalu na ngwanni ngwuki, ngwanni ngwa'ti ju'ru aar 'ti ïndi yobo ye yidi Ngwaalu, ngwanni ngwati 'rinye papang je aar 'rinye nanning je, aar je gi'tijï ngwüjü ngwanni ngwati 'rinyidi. ¹⁰ Yobo yiigi'tijääär je ngwüjü ngwanni ngwati mi'rï ngwäyänü na ngwur ngwanni gwati ape ngwuru. Yiigi'tijääär je ngwüjü ngwanni ngwati ummi ngwüjü aar je ellang yinädä, aar je gi'tijï ngwu'duru na ngwüjï ngwanni ngwati pi yi'rany 'tur, aar ärrii yi'ral 'dar yanni ya'ti aar elatu ngwuja'ri ngwe ngwanni ngwindi kayalu. ¹¹ Yanni ya'ti aar ïndi ngwuja'ri ngwe ngwanni ngwujaw ngwanni ngwünäjinä ngwudi Ngwaalu ngwätädäär nje Ngwaalu ngwanni ngwortana.

Bulij gwïnädï Delenya

¹² Nggwati ci Delenya dege dani Yicu Kirictu yay 'tu gwanni gwuminy äta yiima gwänggädiny ndi ari äny gwuru ligor le'te pu, aar nyi ge'te giyi-iru yüngün. ¹³ 'Di manari gwele äny gwüllüdi Ngwaalinga nyi übinï ngwüjälü ngwüngün nyi 're ngwäy. Gwïnädiny ndi ari nggwuru de'rr nyi 'ti ätti ämning Ngwaalu. ¹⁴ Yimi'rü yidi Deleny dege yibäläjääär nje nono yïrälü, ämni

gwe Ngwaalu na ämni gwe gwanni gwuju ndi Yicu Kirictu.

¹⁵ Ngwuja'ri ngwee ngene ngwätü ngwäyänü, ngwädi gu ndi ar je ämni 'dar, Yicu Kirictu gwïndï ngene gididlä ndi gïlängïdïyi ngwüjü ngwanni ngwuki, nono änyïng gwanni gwukana 'denggen. ¹⁶ Nyi be inädä Ngwaalinga gwanni gwukana nono nunnu a Yicu Kirictu inggidi määätäng ligor lüngün lanni la'ti rimaltu nyi ru gora gidi ngwüjü ngwanni ngwa ämni nginde gwe aar mbuji miding gwudi gwur'taling. ¹⁷ A denya ru na näjii ru gwudi Deleny didi gwur'taling, danni dati midi gwur'tal, danni dati 'ti enggana, danni diru Ngwaalu ngwe'te pu pupud. Yiru gu.

A Bulij ola Timijawujing

¹⁸ Gijii güny gani Timijawuj, nggwätädängä ngwuja'ri ngwee anaku aru gu yijir gwani nga gwerre, nunnu ma je gwujani, nga gwa ape yongra yanni yijaw, ¹⁹ nga mätinälü ndi ämni Ngwaalu a ligor le lijaw. Loko lanni lima obe ngwuja'ri ngwee gora ge, lima geraji ämningälü Ngwaalu gwegen nono ma dudu ape bälükä ngwugerajalu. ²⁰ Gilo ganu lani Iminiyuj na Älijikändär lanni liminje ätä dijego'ro ngwuje reraji aa'ti la lo Ngwaalinga.

2

Otaci Ngwaalingalu

¹ Nyi be bupi gwerre gwerre ndi ari, a bupi ji ngaa otaci Ngwaalingalu ngaa je olenga ngwüjü

ngaa je ci yäy 'tu gwani ngwüjii 'dar, ² gwani ngweleny, gwani ngwüjii 'dar ngwanni ngwümäti yelenya, nunnu ar jalu 'dar ladatalu ar eelle eelleng gwanni gwüjilänü güdrü 'dar didi Ngwaalu na ndi ju'ri 'dar. ³ Giyee yijaw aar jada Ngwaalinganu ngwuru Gilang gwege, ⁴ ngwanni ngwüminä ngwüjü 'dar aar mbuji gilanging aar lenge bebereng gwudi 'didanung. ⁵ Ndi ari Ngwaalu ngwuru ngwe'te pu a dartan gidiliganu ndi gwä'räjidi ngwüjü Ngwaalinga le ru de'te pu dijji dani Yicu Kirictu. ⁶ Gwanni gwümi'rïnä nono ligo'ro lüngün gwani ü'rälü gwudi ngwüjii 'dar. Inggidi nggwee gwuru ngwanni gwuma Ngwaalu ge'te ngwuji kaji güngün. ⁷ Yiru giyee yanni yiğäbicä Ngwaalinga aar nyi be ge'te nyi ru dijji durnidu ngwuja'ri ngwe ngwujaw nyi ru doo'ra dükäjääär. Nggwondaja 'didanu nggwa'ti ondaja yi'duru nyi ru doorta didi ngwuja'ri ngwudi ämni Ngwaalu na 'didanu gwani ngwüjii ngwuru Garany.

⁸ Äny gwubupa a ngwur ngwaalu 'dar alliji ngwuyala ngwuju'ru aar otaci Ngwaalingalu yigor ye ya'ti äti güündänü aar 'ti äti garnatinganu. ⁹ Nyi bupi 'to a ngwaw genne ngwureda ngwädi je aar ja'rimani nono denya gwe na yaaru. Aa'ti ngwarri yayu miciñi gwe ngwä'rü aar genne dab aar genne yi'rigara yi'ri aar genne ngwureda ngwanni ngwu'ri, ¹⁰ aar be manni arri yayu ape gwe yiiru yanni yijaw yanni yädi ngwaw ngwanni ngwaru ngwäpïjä Ngwaalinga yobo. ¹¹ A daw gwugwundi aar enggaci ngwulenje 'dengenaja ku. ¹² Äny gwa'ti gwa ämni ndi

daw enggaci duru ya ndi ape yelenya gidurala, ngwube manni gwugwundi. ¹³ Ndi ari Adam gwuru gwuge'taar gwerre gwerre aar be ge'ta Awang. ¹⁴ Na Adam gwä'tüdi gwanni gwidäjääär, a be daw ru didäjääär ngwuru danni dinyurtanu. ¹⁵ A be ngwaw ngwa gilängidini linge gwe yijü manari ngwuma gwuji ämning Ngwaalu gwegen, aar ämni ngwüjü aar ju'ri aar gu ü'rü.

3

Ngwangida

¹ Ngwuja'ri ngwee ngene ngwädi gu, ma dijii dere ligor le lüngün mënii ndi ru dangida didi gi'doonga gidi Ngwaalu, yi'ral giyee yijaw. ² Yibüpïnä nding ru dangida dijaw nono, didi daw de'te pu, ngwubebere, ngwümääätä ligo'ro lüngün, ngwuru dijii dinyaädääär, ngwuru dijii didi yirnü, ngwäti yiima ndi enggaci ngwüjü. ³ Aa'ti da iyii di'rica ngwürläli, aa'ti da ru däärä, aa'ti da kadi jadanu, ngwube manni ru dijii dijilänü, dadataralu ngwüjii ngwe, aa'ti dübüji ngwü'rinyänü. ⁴ Ngwulenge ruying ngwüjü ngwüngün gidrü mama, ngwengga ndi ari gwu'dengenaca yijü yüngün aar denya denyang gwanni gwindii kayalu. ⁵ Ndi ari manari dijii dima 'ti lïngidi ruying ngwüjü ngwüngün gidrü, awa ngwube burni ndi ombaji gi'donga gidi Ngwaalu? ⁶ Aa'ti da ru dijii dämna Ngwaalu girem nunnu aa'ti da piyi ligo'ro lüngün da aar de obalu obalu gwe gwanni gwübädääär gwe dijego'ralu. ⁷ Aa'ti ngwüriny ngwüngün ngwa ke ngwüjü ngwäy poor ki'doonga ngwükirijin

nunnu aa'ti gwa i'di giyi'ralanu yidi yaaru ngwi'däti ngwü'dibänü ngwudi dijego'rr.

Lanni lati gendaji guy giyiiru

⁸ Yiru gu ye'te ye'te 'to ndi ari lanni lati gendaji guy giyiiru, aar ru ngwüji ngwädi gu nda je ngwüji denya, aa'ti ngwa ru yigoranu rom, aa'ti ngwa iyü di'rica aar rläli, aar ru ngwüji ngwübijä ngwü'rinyänü gwudi yu'ram. ⁹ Aar ru ngwüji ngwürimiti ngwuja'ri ngwanni ngwuru 'didanu ngwudi ämni Ngwaalu ligor le lijaw nono. ¹⁰ Aar je idäji gwerre gwerre aar je be ge'te ndi gendaji guy giyiiru manari la'ti ke nono gwere giyi'ral yere. ¹¹ Yiru gu ye'te ye'te ngwaw aar ru ngwaw ngwädi gu nda je ngwüji denya, aa'ti ngwa ru ngwaw ngwänijü ngwüjü nono, aar be bebera aar ru yigor ye'te pu giyi'ral 'dar.

¹² Gwanni gwati gendaji guy giyiiru, ngwuru dur didi daw de'te pu ngwururriyi yijü na ngwu'duna ngwüngün mama. ¹³ Lanni lima gendaji guy giyiiru mama, aar je äta gu'ru gipa na ndi ämnicü gwanni gwubinga ndi ämni ndi Yicu Kirictu gwege.

Yujimid yidi ämni Ngwaalu gwege

¹⁴ Anni ge'tajiny ndi ila 'danggalu gomon ga'ti olanu, nggwülliängä ngwuja'ri ngwee nunnu, ¹⁵ manari nggwuma jana, nga lenge awa ndi enggaci ngwüjü aar rurriyi yigo'ro yegen ngwu'dun ngwudi Ngwaalu ngwanni ngwuru gi'doonga gidi Ngwaalu ngwumidu, ngwuru ngwobo aar ru yidingo yidi 'didanung. ¹⁶ Yanni yolanu ndi utalu, yujimid yidi drü didi Ngwaalu yojema ndi ari,

Kirictu gwuru dïjï dümnä,
     a gwe Lïgi'rïm inggidi,
 a yi'rr engga,
     aar gwe ondaji ngwüjänü ngwuru Garany,
 a gwe ngwüjï ämni giidilä,
     aar 'di'riyï ngwallu kerala gwünäjïnä.

4

Arngana ngworta ngwuru ngwu'duru

¹ Lïgi'rïm londaju gilingenalu ndi ari ngwüdlä ngwänü ngwudi gwodaning, ngwüjï ngwoko ngwo're kay ndi ämni Ngwaalu ngwa gwuji ngwü'rillä ngwanni ngwuru ngwu'duru ngwa gwuji enggacing gwudi ngwujego'rr. ² Enggaci gwanni gwïndï gu no, gwudi ngwumur'tuny gwuru ngwuru gwudi ngwu'duru, yigor yegen yima ru yidingol nono ma aar ü'dïni ligä le. ³ Ngwati etaci ngwüjü ndi agu aar je girinya ngwong ngwudi eny ngwanni ngwuge'ta je Ngwaalu nda je ngwüjï eny ngwanni ngwämñä Ngwaalu aar je lenge yanni yiru 'didanu aar gu caji Ngwaalinga yay 'tu. ⁴ Ndi ari 'dar yanni yege'ta je Ngwaalu yijaw, yere ya'ti ya 'dünyïnï ma aar äpinï ci gwe Ngwaalinga yay 'tu, ⁵ ndi ari yigä'rïnä ngwuja'ri ngwe ngwudi Ngwaalu aar gä'rïnï otaci gwe Ngwaalingalu.

Rüdï dinäd dijaw didi Yicu Kirictu

⁶ Ma ang enggaci ngwengga yi'ral giyee, nga gwa ru dinäd dijaw didi Yicu Kirictu, di'rünïyäär ngwuja'ri ngwuru 'didanu ngwudi ämni Ngwaalu na ngwudi enggaci ngwanni ngwujaw

ngwanni ngwuma ang gwuji. ⁷ Aa'ti ngaa laca-jidi ngwüjii ngwe ngwuja'ri ngwä'tüdi lütülütü gwudi drü didi Ngwaalu ngwube ru lütülütü gwati ngwaw ngwuru ngwümäyin ondaji. Nga be manni iditänii ligo'ro lunga gidrü didi Ngwaalu. ⁸ Ndi ari iditänii gwudi ngwangina gwuru gu'ru, a be iditänii gidrü didi Ngwaalu gwurana gu'ru ngwuja'ri 'dar, gwani midi gwenene na midi nggwä'di. ⁹ Ngwuja'ri ngwee ngwäti ngwäyanü na ngwädi gu ndi aar je ämni 'dar ¹⁰ yiru giyee yápädär gu yiiru ar gu unda ngwäy, ndi ari ge'taji gwege gwüjädi Ngwaalu ngwanni ngwumidu, ngwanni ngwuru Gilang gwudi ngwüjii 'dar gwece gwece ngindenga lanni lämnä Ngwaalu.

¹¹ Ülädi ngwüjü nga je enggaci yi'ral giyee. ¹² Aa'ti gäbïcä dijü dere ndi aar ang calu mireny nunnu nga gwuru damal, nga be ru gora gjaw gidi ngwikirijin ngwuja'ri, ndi elelle, ndi ämni, ndi ämni Ngwaalu, na ndi ju'ri. ¹³ Ge'ta ligo'ro lunga ndi gwuji ülijing ngwüjü ngwuja'ri ngwudi Ngwaalu, ndi ondaci ngwüjü nga je enggaci, 'di nyi ila. ¹⁴ Aa'ti a gwa i'dädänü angidaji gwe gwunga gwanni gwangidacaranga ngwuja'ri ngwe ngwudi yijir anni ma aar ang mbumbunga lidi gi'doonga alliji ngwuy nono.

¹⁵ Gwuja yi'ral giyee nga je ärrï, nga je gu gatada ligo'ro lunga ku, nunnu aar engga ndi ari nga nggwo gwïndädi gweere. ¹⁶ Arngana ligo'ro lunga na ngwuja'ri ngwïndï kayalu mama. Ündädi gu ngwäy, ndi ari ma gu ru, nga gwa gilängïdiyi ligo'ro lunga na ngwüjii ngwanni

ngwati ang 'dingini.

5

Ärrjii ngwükirijinä

¹ Aa'ti a gwa girinya dämäyinä diru dur dulu de, nga be ärrü nono mbumbung gwunga. Lanni liru ngwamal ärrä je nono ngwanggalu, ² na ngwaw ngwuru ngwämayin, ärrä je nono nanning je, na ngwaw ngwanni ngwü'dü'rälü, ärrä je nono ngwanggalu yi'ral ye 'dar yanni yiju'ru.

Ngwedel

³ Arngaca ngwedela mama ngwanni ngwuru ngwedel 'didanu ngwa'ti äti ngwüjänü. ⁴ A be dedel danni dätü yijü, ngwätü ngwügürnä ngwuru yiji, yiiru yegen gwerre gwerre, aar elelle yiiru ye yidi yobo, aar arngani ngwüjü ngwegen giidrü no ya gwä'räci mbumbung je na nanning je na ngwügürnä ngwegen dämjä giyigo'ro yegen, giyee yati jada Ngwaalinganu. ⁵ Dedel danni diru diwayi 'didanu, dägätänänälü jüçü, ngwätädä Ngwaalinga ge'tajing gwüngün ngwugwuji ngwuja'ri ngwani otaci Ngwaalingalu dilu de na lingen le nunnu a Ngwaalu gataji düwä. ⁶ A be dedel danni digwuja ami'ra gwudi lingeno, dayu giliği'rüm elelle gwüngün gwuru 'tur. ⁷ Ondaca ngwüjü ngwuja'ri ngwee, nunnu 'to, aa'ti gwere gwa ji gwa yi'ral i'dä nono. ⁸ A be dijii danni dati 'ti monaca ngwüjü ngwüngün, gwece gwece gwani ngwüjü ngwüngün giidrü, gwuma gatu ämning Ngwaalu mbüny gwuma kani giidiji da'ti ämnä Ngwaalu.

9 Dedel danni da aar ülläjii ngwüriny gidillucu didi ngwedel ngwanni ngwati je gi'doonga gataji düwää, ngwuru danni dätii ngwüdläyü ngwü'tänälü 'dii nyärläl (60). Ngwuru danni diruca duru düngün ligor le'te pu gwele gwerre,* **10** ngwulinginni ndi ari dapu yi'ral yanni yijaw, ndi ari di'rüniyä yijü yi'ral yijaw, dijaw yïrnü, dülläjä ngwüjälü ngwudi Ngwaalu 'dunu 'dünggüngün ngwuyi ngwüjü yora nono ngwudi Ngwaalu. Digataja ngwüjü düwää ngwanni ngwujugidirbänü, ngwü'dii'ri yiiru ye 'dar yanni yijaw.

11 A gwani ngwedel ngwanni ngwü'dii'rälü, aa'ti ngwa je ülläjii gidillucu ndee. Ndi ari ma ji ma je ami'ra gwegen gwudi lingeno dami ge'tajing gwegen ndi Kirictu, ngwa bupi ndi ägini. **12** No la obalu yigo'ro ye yegen, ndi ari lima kiyi ngwuja'ranu ngwanni ngwaraar ngwe gwerre. **13** Ya ji giyee gay ge'te, la äbräjii ndi ru ngwujagi'ral la rcalu lir lir ngwu'dunanu. La'ti la ru ngwujagi'ral 'dogo, la be gwurla 'to ndi äniji ngwüjü nono aar änii giyi'ralanu yä'tüdü yegen, aar ädini ndi ondaji ngwuja'ri ngwü'tüdü ngwadi aar ngwe ari. **14** Yäy no, nggwa ola ngwedela ngwanni ngwü'dii'rälü aar ägini, aar linge, aar ruyi ngwu'duna ngwegen, aa'ti la gi'tiji güwänü gubu'ru ndi aar nje ngwüjii ondajaji yi'ral nono yere. **15** Yiru gu ndi ari ngwedel ngwanni ngwü'dii'rälü, ngwoko ngwo ngwuma 'tü kay poor 'didanu ngwuma gwuji dijego'ro.

---

* **5:9** 5.9 Däginä gwele gidur de'te pu.   **5:10** 5.10 Yuwana
13.1-17; Täkiüwïn 18.4

16 Dikirijin danni diru daw däti ngwedela gidrü, ngwuje iye aa'ti ngwungwe 'rigädi gi'donga gidi Ngwaalu, nunnu a gi'doonga burni ndi ombaji ngwedela ngwanni ngwa'ti äti ngwüjänü.

Mbumbunga lidi Yi'doonga

17 Mbumbunga lanni lati ombaji yi'ral yidi gi'doonga gidi Ngwaalu mama, lädi gu ndi aar je gendacani gu'ru, gwece gwece lanni lati ape yiiru ndi ondaji aar enggaci ngwüjü. **18** Ndi ari gitab gidi Ngwaalu garu nu, "Aa'ti a gwa gekaci gindri ngwüjirti ngwulem ndi eny ma ge ji ndi u'ri yona," na ndi ari, "Gwanni gwati ape yiiru, gwati aar ätä gu'ru güngün." **19** Aa'ti a gwa ämni ngwuja'ri ngwäbingädäär je mbumbung nono, nga je be ämni 'dogo manari ngwüji ngwuma ji rom (2) gwalla tä'ril (3) ngwanni ngwänggädi je. **20** Lanni lati ape gwuki, gürinyädi je ngwäyänü ngwüji, nunnu a yedeny eny ngwüjü aar arngani.

21 Nggwa ang olada ngwäyänü Ngwaalu na ndi Yicu Kirictu na yi'rr yanni yäbräär je, ndi rime ngwuja'ri ngwee aa'ti ngwa ang ngwe uti ngwüjänü, aa'ti ngwa ang ngwe ämnänii ngwüjü ngwoko.

22 Aa'ti nga büdädi ndi alliji ngwüjü ngwuy nono ndi ape yiiru, aa'ti a gwa acidi ndi ke gwudi ngwüji ngwu'ter. Arngana ligo'ro lunga nga ju'ri.

23 Gäbäcä iyäng yaw yümnä 'dogo, ati ang be drü di'rica dooko gwani lari lunga lanni lati ang enyanu na dümdi danni dati ang määttä pid pid.

²⁴ Ke gwudi ngwüjii ngwoko nggwo gwulinginna, gwati je madina gweere aar enggani gwerre gwerre gomon ga'tina gidi obalu. Na ke gwudi ngwüjii ngwoko gwati ji ngwube 'tädälü gwodan. ²⁵ Yiru gu ye'te ye'te 'to no ndi ari, yi'ral yanni yijaw yilinginna 'di 'to yanni yati 'ti engganalu no, ya'ti ya änälü ya 'tädinälü gilingenalu.

6

Ngwinäd

¹ Ngwinäd ngwanni ngwuru ngwikirijin, aar engga ngworta ngwegen ndi ari ngwädi gu ndi aar je denya nunnu aa'ti ngwüriny ngwudi Ngwaalu na inggidi gwege gwa aar lo. ² Ngwinäd ngwudi ngwoorta ngwuru ngwikirijin, aa'ti ngwa aar ngwe anidanu ndi ari liru yengga. Aar je be manni äpijäni yiiru, ndi ari lanni lärrijääär je yiiru, liru ngwikirijin aar je jayi ngwäy.

Enggaci gwanni gwindii kayalu

Yi'ral yiru giyee yanni ya je enggaci ngwüjü nga je ye päcälü.

³ Gwere gwanni gwati inggidi ngwuja'ri ngwa'ti aar indi ngwuja'ri ngwe ngwudi Deleny dege dani Yicu Kirictu ngwanni ngwuru 'didanu, aar ru yobo yidi drü didi Ngwaalu, ⁴ diränginä ligo'ro lüngün 'dogo da'ti lüngidii yi'ral yere. Dümädi ligor ndi garnati, a kajidi danu ngwuja'ri ngwanni ngwati apa yi'dünyü aar apa yajidinganu, luding na üpinäjidi ngwuja'ri ngwanni gwuki, ⁵ na kajidi ngwäy gwanni gwati 'ti medadu. Yi'ral yiru giyee yidi ya'rany yegen yiki,

ngwuma je ngwuja'ri doda ngwanni ngwuru 'didanu a ngwati engga ndi ari drü didi Ngwaalu, gay giru gidi bile.

⁶ 'Didanu ndi ari drü didi Ngwaalu mung aw dijü ngwäy, dati gäbici dijü ngwünänü gwulleney. ⁷ A la'ti apana gony gere gïndär ge gïdidlä ndee, na ga'ti ga ar apani gere gïdidlä ga ar ge ele. ⁸ Ma be ari a limbuju enying ar äti ngwureda, aar nje be aw ngwäy. ⁹ A be ngwüjü ngwanni ngwümänä ndi nänü, ngwati aar je idäji aar i'däti giyi'ralanu yonyadu yidi ye'rr na ami'ra gwanni gwuki gwati dudiyi ngwüjü aar geradalu. ¹⁰ Ndi ari ämni gwudi ngwü'riny gwuru gay gati ge yi'ral yanni yiki badalu 'dar. Na ngwüjii ngwoko, ndi ari ngwati ämni ngwü'rinyä, ngwuma je gay doda gidi ämni Ngwaalu, ngwuma dügini yigo'ro yegen yi'rendeny ye yonyadu.

Bulij gwülädi Timijawujing

¹¹ A be nga gwani Timijawuj, anni rang gwudi Ngwaalu, 'tüdä giyi'ralanu giyee 'dar, gwuja düningälü, nga gwuji drü didi Ngwaalu, nga äti ämning Ngwaalu nga gwuji ämning, nga äti or'temajing nga jilänü. ¹² Apa yiiru yongra yijaw yidi ämni Ngwaalu. Mätinälü ndi midi gwudi gwur'taling gwanni gwornacaranga gwanni gwuma gwe inggidi ngwuja'ri ngwunga ngwanni ngwujaw ngwäyänü ngwüjii ngwonyadu ngwanni ngwänggädängä. ¹³ Ngwäyänü Ngwaalu, ngwanni ngwati midiyi yi'ral 'dar na ndi Yicu Kirictu, gwanni gwüdüñü ngwäyänü gideleny dani Bilatij Bündi ngwing-gidi inggiding gwanni gwujaw, nggwa ang ge'te

ndi ari ¹⁴ nga rime ngwuja'ri ngwee gwujaw nono 'di a Deleny dege dani Yicu Kirictu 'tädälü. ¹⁵ Ngwaalu gwadi 'täjä Yicungalu kaji güngün. A Ngwaalu ürtädinii ngwanni ngwuru Deleny jüçü, Deleny didi ngwelenyinga na Doorta didi ngwoortanga, ¹⁶ Nginde jüçü gwanni gwumidu gwati ji giburi gwati aar 'ti 'donggaca, gwa'ti dijji änggädi na gwa'ti gwa aar engga. A denya gwüngün ru na yiima yüngün ru yidi gwur'taling. Yiru gu.

¹⁷ Ülädii ngwüjü ngwünänü ngene gidiidlä ndee ndi ari aa'ti ngwa piyi yigo'ro yegen aar gatada lingina ndi nänü gwegen gwuru 'tur, aar be manni gatada lingina Ngwaalu ngwanni ngwünänü ngwati nije monaci yi'ral ye 'dar ar ye jayanu. ¹⁸ Ülädii je ndi ari aar ärri yi'ral yanni yi-jaw, aar nänü yi'ral ye yanni yijaw aar jayi yörnü yanni yätääär je aar je ge'te ngwüjü ngwu'ter. ¹⁹ Gay ge nggee, la be aa yu'rina yidi yigo'ro yegen ya ru nono yidingo yojema yidi oda gwani ngwüdlä ngwä'di ngwudi gwodaning, nunnu aji aar midi miding gwanni gwuru 'didanu.

²⁰ Gwani Timijawuj, arngana yiiru yanni yima ara je ätädä. Abru ngwuja'ri ngwanni ngwä'tüdi drü didi Ngwaalu nga abri garnating gwudi ye'rr gwanni gwuhaarbebere gwuru yi'duru. ²¹ Loko gilo lanni laru läti bebereng nggwee gwuru yi'duru, lima je gay doda gidi ämni Ngwaalu. Ara je gu yimi'rü ji.

Laro Bible (Bible)
Laro NT

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Laro)

Contributor: ECS Diocese of Khartoum Translation Department

This text box needs to have content for PT9 to upload is to the DBL.
All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

80c639f7-4569-5ffa-a77d-5df4c223631f